

1. פרקי הבחינה

חלקי הבחינה	פרקי הבחינה	ניקוד הפרק	מספר השאלות בפרק	מספר השאלות למענה (בחירה)	משך הזמן המקסימלי המומלץ לפרק
חלק ראשון: הבנה והבעה	הבנת הנקרא	כ-30 נקודות	5-4	5-4	כ-45 דקות
	כתיבה ממזגת	כ-20 נקודות	1	1	כ-45 דקות
חלק שני: לשון	שם המספר ואותיות השימוש, נטיית מילות היחס	10 נקודות	3-2	3-2	כ-10 דקות
	תחביר או צורות	40 נקודות	8-6	5-4	כ-50 דקות
משך הבחינה: שתיים וחצי					

חלק ראשון: הבנה והבעה

פרק א: הבנת הנקרא (כ-30 נקודות)

פרק זה יכלול שאלות על המאמרים בממדי ההבנה השונים: איתור מידע ואחזור, פרשנות והיסק והערכה וביקורת. מאחר שהפרק מבוסס על מיזוג של טקסטים, תיבדק במוקד פרק זה הבנת הקשרים והיחסים בין הטקסטים הרציפים והבלתי רציפים כמפורט להלן:

- זיהוי הנושא המשותף וזיהוי נקודות הדמיון והשוני
- זיהוי הקשרים בין כמה מקורות מידע: האם הם מבטאים ביניהם יחס של השלמה, של התנגדות או של תמיכה
- יצירת הכללות והסקת מסקנות מתוך המידע בעזרת זיהוי הקשרים בטקסטים
- זיהוי מבנה העומק של הטקסטים (שעשוי לשמש תשתית לתוצר הסופי)
- קישור בין פרט מידע לבין המקור או המקום שבו הופיע (כגון לדעת מי אמר מה)
- זיהוי קשרים ויחסים בין פרטי המידע המופיעים במקורות השונים, לדוגמה קשרים של ויתור (כולל ניגוד), הוספה, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט; הבחנה בין דעה לעובדה ועוד.
- זיהוי מאפייני המקור (סוג המקור, המחבר, נקודת המבט, האמינות וכו') והשימוש בהם בצורה מושכלת בעת הכתיבה
- ייצוג גרפי של רעיונות המופיעים בטקסטים השונים

פרק ב: מיזוג טקסטים (כ-20 נקודות)

בפרק זה תידרש כתיבה הממזגת בין כמה טקסטים מסוגים שונים בהתאם לדרישות המטלה ולמטרותיה.

מרכיבים מרכזיים להערכתו של מיזוג מידע (עמיר ואתקין, 2014):

- השמטה, הכללה והבנייה (van Dijk, & Kintsch, 1978)
 - השמטה – הפחתת מידע שאנו חיוני למטרת המיזוג
 - הכללה – ניסוח מכליל של מידע משותף מהטקסטים השונים והימנעות מחזרה על אותם רעיונות מפי כותבים שונים
 - הבניה – בנייה מתודשת של הטקסט על פי מטרות המיזוג
- נאמנות למקורות המידע
- הימנעות מהעתקה גורפת של חלקים גדולים ממקורות המידע השונים
- אזכור מקוצר של מקורות המידע בגוף הטקסט (כגון שם המשפחה של המחבר, שנת פרסום)
- רישום ביבליוגרפי על פי המוסכמות האקדמיות: שם המחבר/ים; שנת הפרסום; שם המאמר/שם הספר; בימת הפרסום
- שימוש בדרכי מסירה שונות, כגון דיבור ישיר, דיבור עקיף והסגרים
- שימוש מדויק בפועלי הבעה
- לשון:
- שמירה על משלב לשון אחיד והולם המתאים לכתיבה עיונית
- אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות
- תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע), שימוש תקין במילות יחס ובמילות קישור
- פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק
- כתיב נכון

לעיון ולקריאה נוספת:

עמיר, ע' ואתקין, ה' (2014) - מיזוג מידע - יחידת הוראה. משרד החינוך, הפיקוח על הוראת העברית.

Kintsch, W. & van Dijk, T.A. (1978). Toward a model of text comprehension and production, *Psychological Review* 85 (5): 363-394.

חלק שני – לשון

השאלות על הנושאים הלשוניים יסתמכו על ידע מוקדם הכולל בין היתר מונחים בסיסיים בידיעת הלשון: חלקי דיבור, צורת הבינוני, צירוף שמני, צירוף פועלי, סמיכות, משפט חיווי וכדומה אף שבנושאים אלה לא תישאלנה שאלות מפורשות.

פרק א: שם המספר, אותיות השימוש ומילות היחס (10 נקודות)

- שימוש תקין בשם המספר; הסוג: מספר יסודי (מונה), סידורי, סתמי, חלקי; הנטייה וההתאם
- אותיות השימוש בשם המספר (כגון בְּשִׁמוֹנָה, וּשְׁתַּיִם, וְעֶשְׂרָה).
- החל בשנה"ל תשע"ז יידרש גם שימוש תקין באותיות השימוש (משי"ה וכל"ב) בהצטרפותן לשמות עצם.
- שימוש במילות היחס הנכונות ונטייה תקנית של אותיות היחס ומילות היחס (אצלם, אליך, אתכם וכדומה).

פרק ב: תחביר

השאלות בתחביר יתבססו על משפטים או על יחידות טקסט מן המאמרים וכן על יחידות טקסט שאינן בהכרח מתוך המאמרים. השאלות בפרק זה יהיו על-פי רוב במתכונת השאלות שהופיעו בבחינות הבגרות בשאלונים א ו-ב החל בתשס"ה ואילך ובדגמי הבחינה לשאלונים א ו-ב המפורסמים באתר המפמ"ר.

הדרישות בפרק זה:

- ניתוח תחבירי על פי דרישות המטלה:
 - סיווג משפטים מכל הסוגים: פשוט, איחוי (מאוחה), מורכב, לרבות משפטים בעלי מבנה מיוחד: משפט בעל חלק ייחוד, משפט בעל חלקים כוללים, משפט בעל נושא סתמי; תחימה של איברים ופסוקיות;
 - זיהוי תפקידי הפסוקיות: נושא, נושא, מושא, תיאור (תיתכן הבחנה בין סוגי פסוקיות התיאור), לוואי.
 - במשפט מורכב יינתנו לניתוח משפטים מורכבים בעלי כמה פסוקיות ובעלי פסוקית מורכבת¹.
 - לא יידרש ניתוח משפטים מורכבים בעלי פסוקית מאוחה או משפטים מאוחים בעלי איברים מורכבים.
- זיהוי תפקידיהם התחביריים של מילים וצירופים: נושא, נושא (פועלי, שמני, מורחב, מודלי, דמוי פועל/יש-אין), האוגד לסוגיו, מושא (בלא הבחנה בין סוגי מושאים), תיאור (בלא הבחנה בין סוגי תיאורים), לוואי, תמורה, הסגר, פנייה, קריאה

¹ ממועד קיץ תשע"ז תידרש גם התייחסות לשם הפועל כפונתח פסוקית מצומצמת.

- זיהוי, המרה והשלמה של הקשרים הלוגיים בין חלקים במשפט ובין יחידות שיח: השוואה ועימות, ויתור (כולל ניגוד), זמן, סיבה ותוצאה, תכלית ותנאי.
- בין חלקים כוללים ייתכנו גם מילות קישור לציון ריבוי והוספה, ניגוד, צמצום ובררה.
- המרות בין מבנים תחביריים ועמידה על הבדלי התפקוד ביניהם במידת האפשר, פירוק משפטים למשפטים עצמאיים והרכבת משפטים ליחידות שיח
- זיהוי מבנים דרמשמעיים מבחינה תחבירית והמרתם במבנים חדמשמעיים (כולל הסברים במונחים לשוניים)
- תקינות: זיהוי מבנים תחביריים משובשים ותיקונם
- הבנת המשמעות והתפקיד הרטורי של מבנים תחביריים שונים במאמר

על הוראת התחביר להדגיש את הקשר שבין מבנים תחביריים שונים למטרות תקשורתיות ופרגמטיות כגון שימוש במבנים שונים להבעת דרכי מסירה שונות: דיבור ישיר, דיבור עקיף, הסגר ופסוקיות המדגישות היבטים אלה; שימוש במבנים שונים להבעת מודליות: נושא מורחב, נושא מודלי, שימוש בציווי; שימוש במבנים שונים להבעת סתמיות: נושא סתמי, פסוקית נושא.